

พฤติกรรมของคนขับรถเมล์กับปัญหาจราจรในกรุงเทพมหานคร

ว่าที่ร้อยตำรวจโท พนม เชื้อทอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

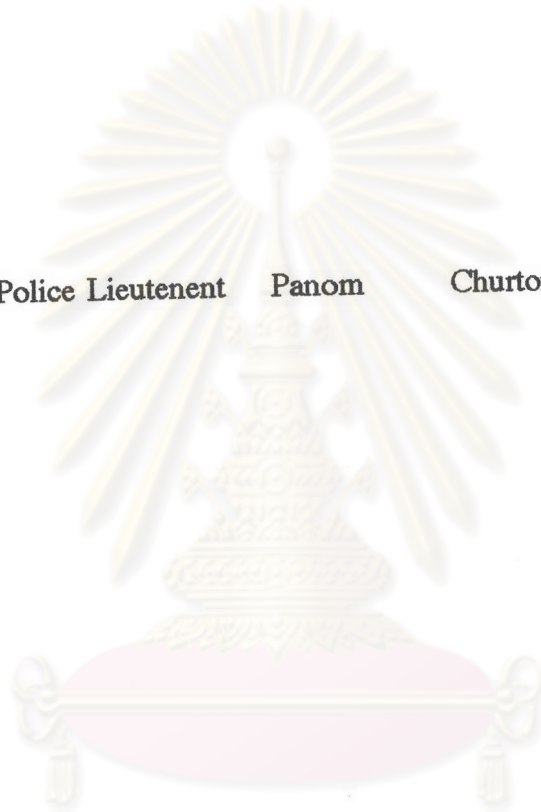
ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-635-788-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**THE BEHAVIOR BUSES DRIVERS AND TRAFFIC PROBLEMS
IN BANGKOK METROPOLIS**

Police Lieutenant Panom Churtong

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts**

**Department of Sociology and Anthropology
Graduate School**

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-635-788-3

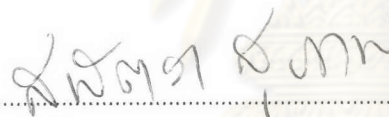
หัวข้อวิทยานิพนธ์
โดย
ภาควิชา
อาจารย์ที่ปรึกษา

พฤติกรรมของคนขับรถเมล์กับปัญหาจราจรในกรุงเทพมหานคร
ว่าที่ร้อยตำรวจโท พนม เชื้อทอง
สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ ตินณะกุล

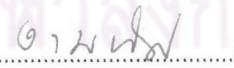
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ คุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุพัตรา สุภาพ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ ตินณะกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.งามพิศ ลัดยศสงวน)

พนม เชื้อทอง , ว่าที่ร้อยตำรวจโท : พฤติกรรมของคนขับรถเมล์กับปัญหาจราจรในกรุงเทพมหานคร (THE BEHAVIOR OF BUSES DRIVERS AND TRAFFIC PROBLEMS IN BANGKOK METROPOLIS)

อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. นิเทศ ดินณะกุล , 234 หน้า. ISBN 974-635-788-3

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของคนขับรถเมล์ชนิดธรรมดาขององค์การ ขสมก. ว่ามีพฤติกรรมช่วยแก้ปัญหาจราจรมากน้อยเพียงใด ศึกษาลำดับความสำคัญของพฤติกรรมของคนขับรถเมล์ และปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่ช่วยแก้ปัญหาจราจร โดยศึกษาเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร เทคนิคที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมที่ช่วยแก้ปัญหาจราจรมากซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เรียงตามลำดับความสำคัญมีดังนี้

1. พฤติกรรมการไม่จอดรถกีดขวางการจราจร ค่าดัชนีเฉลี่ยของตัวแปรในกลุ่มนี้เท่ากับ 193

2. พฤติกรรมการขับรถชิดขอบทางด้านซ้าย ค่าดัชนีเฉลี่ยของตัวแปรในกลุ่มนี้เท่ากับ 182

ส่วนพฤติกรรมที่ช่วยแก้ปัญหาจราจรน้อยซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เรียงลำดับต่อจากพฤติกรรมข้างต้น มีดังนี้

3. พฤติกรรมการไม่ขับรถฝ่าฝืนสัญญาณไฟจราจร ค่าดัชนีเฉลี่ยของตัวแปรในกลุ่มนี้เท่ากับ 157

4. พฤติกรรมการไม่ขับรถกีดขวางการจราจร ค่าดัชนีเฉลี่ยของตัวแปรในกลุ่มนี้เท่ากับ 153.8

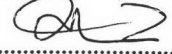
5. พฤติกรรมการขับรถเคลื่อนออกด้วยความเร็ว ค่าดัชนีเฉลี่ยของตัวแปรในกลุ่มนี้เท่ากับ 130

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ศึกษาศาสตร์และมนุษยวิทยา

สาขาวิชา สังคมวิทยา

ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C730535 : MAJOR SOCIOLOGY

KEY WORD:

PANOM CHURTONG , POL. LIE. : THE BEHAVIOR OF BUSES DRIVERS AND TRAFFIC PROBLEMS IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. NITHET TINNAKUL, Ph.D. 234 pp. ISBN 974-635-788-3

The purpose of this research was to study the impact of the regular BMTA. buses drivers to traffic problems in Bangkok Metropolis. Priority of the drivers behavior and the social and economic factors related to behavior helped solving traffic problems were included in the finding. The research method used in the study were questionnaire, in-depth interview, and non-participant observation.

The finding indicated behaviors greatly helped solving traffic problems according to hypotheses were as follows :

1. The behavior not to park caused traffic problems, mean index score for variables in this group was equal to 193
2. The behavior to drive closed to left side of the road, mean index score for variables in this group was equal to 182

The behaviors that had less effected solving traffic problems according to rejected hypotheses were as follows :

3. The behavior not to drive violated traffic signal, mean index score for variables in this group was equal to 157
4. The behavior not to drive caused traffic problems, mean index score for variables in this group was equal to 153.8
5. The behavior to start driving fast, mean index score for variables in this group was equal to 130

ภาควิชา..... คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

สาขาวิชา..... สังคมวิทยา

ปีการศึกษา..... 2539

ลายมือชื่อนิสิต..... ร.ต.ท.

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากบุคคลหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยมีความซาบซึ้ง และใคร่ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนช่วยเหลือ แนะนำ และให้ความร่วมมือในการทำวิจัย

ผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิเทศ ดินณะกุล ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ โดยให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างสูง ทั้งยังได้ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งเสร็จสิ้นการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สุพัตรา สุภาพ ที่ได้กรุณารับเป็นประธานกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ และยังได้ให้คำแนะนำในการเพิ่มเติม แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เป็นอย่างดี พร้อมกันนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. งามพิศ สัตย์สงวน ที่ได้กรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ที่เป็นประโยชน์อย่างสูงต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

นอกจากนี้ ในการเก็บข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากคนขับรถเมล์ในกรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร และ ได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัย จากองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี จึงขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

พนม เชื้อทอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
ประวัติความเป็นมา.....	2
วิวัฒนาการขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ.....	4
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	12
ขอบเขตของการวิจัย.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
สมมติฐานการวิจัย.....	13
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	13
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	15
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	16
2. การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
ความหมายและความสำคัญของพฤติกรรม.....	17
สภาพปัญหาการจราจรในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.....	19
ปัญหาการฝ่าฝืนกฎจราจร.....	34
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดกฎจราจร.....	36
1) ทฤษฎีโครงสร้าง-การหน้าที่ (Function -Strutural Theory).....	41
2) ทฤษฎีโครงสร้างทางสังคมและสภาวะไร้ระเบียบ (Social Structure and Anomie).....	44
3) ทฤษฎีการเลียนแบบ (Indentification or imitation a model).....	48
4) ทฤษฎีการเบี่ยงเบน (Deviant Behavior).....	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5) ทฤษฎี Cognitive Dissonance Theory	50
6) ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Theory).....	51
กฎจรรยาบรรณและการควบคุมระบบจรรยาบรรณจรรยาบรรณ.....	54
วรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
สถิติอัตราค่าจ้าง และอุบัติเหตุขององค์กร ชสมก	67
3. วิธีการดำเนินการวิจัย.....	83
ประชากรเป้าหมาย.....	83
การสุ่มตัวอย่างและขนาดของกลุ่มตัวอย่าง.....	83
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	84
กรรมวิธีทางข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
4. วิเคราะห์ข้อมูล.....	91
ข้อมูลลักษณะทั่วไปของคนขับรถแท็กซี่ที่ทำการศึกษ.....	91
ลำดับความสำคัญของแต่ละพฤติกรรมย่อย เรียงลำดับจากมากไปน้อย.....	97
ลำดับความสำคัญของแต่ละพฤติกรรมหลักเรียงลำดับจากมากไปน้อย.....	98
ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจกับพฤติกรรมหลักที่ช่วยแก้ปัญหาจรรยาบรรณ.....	106
การพิสูจน์สมมติฐาน.....	132
5. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก.....	136
การสัมภาษณ์พนักงานขับรถแท็กซี่แบบเจาะลึก.....	137
การสัมภาษณ์ตำรวจจราจร	195
การสังเกตบริเวณแยกที่มีการจราจรหนาแน่น.....	207
6. สรุปผลการวิจัย ปัญหาการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	222
รายการอ้างอิง	224
ภาคผนวก	227
ประวัติผู้เขียน.....	234

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 จำนวนผู้ใช้บริการรถเมล์ชนิดธรรมดาขององค์การ ขสมก. ระหว่างปี พ.ศ.2533-2538.....	10
1.2 จำนวนผู้กระทำความผิดแยกตามข้อหา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2536 - 2538.....	10
1.3 แสดงสถิติสาเหตุที่เกิดอุบัติเหตุในเขตกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2537.....	11
2.1 รายงานสถิติจำนวนประชากรทั่วกรุงเทพมหานคร ทั้งชาย-หญิง เดือนธันวาคม 2536.....	23
2.2 จำนวนรถที่จดทะเบียนในกรุงเทพมหานคร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2537.....	24
2.3 สถิติการจดทะเบียนรถยนต์รับจ้างไม่เกิน 7 คน.....	25
2.4 เปรียบเทียบสัดส่วนบริการผู้โดยสารของระบบขนส่งสาธารณะต่าง ๆ ณ เดือนธันวาคม 2536	25
2.5 แสดงการเดินทางในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.....	26
2.6 แสดงวงเงินลงทุนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-พ.ศ.2539)	28
ของหน่วยงานของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาจราจรในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	
2.7 แสดงงบประมาณการลงทุนแก้ไขปัญหาจราจรใน กทม.และปริมณฑล ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ...29	
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - พ.ศ.2539)	
2.8 แสดงสัดส่วน การลงทุนโครงการแก้ไขปัญหาจราจร ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในช่วง.....30	
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - พ.ศ.2539)	
2.9 สถิติจำนวน คน ยานพาหนะ ที่เกิดอุบัติเหตุ ทั่วราชอาณาจักร ปี พ.ศ. 2537.....	32
2.10 สถิติสาเหตุที่เกิดอุบัติเหตุในเขตกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2537.....	33
2.11 เปรียบเทียบอัตราค่าปรับผลการจับกุมผู้กระทำความผิดในปีต่าง ๆ	34
3.21 แสดงจำนวนและคำร้อยละลักษณะทั่วไปของประชากรที่ศึกษา.....	94
3.22 ลำดับความสำคัญของแต่ละพฤติกรรมย่อยของการขับรถเมล์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรม ...102	
ช่วยแก้ปัญหาจราจร	
3.23 ลำดับความสำคัญของแต่ละพฤติกรรมหลักของการขับรถเมล์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรม.....103	
ช่วยแก้ปัญหาจราจร	
3.24 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับพฤติกรรมการไม่ขับรถเกิดขวางการจราจรของคนขับรถเมล์.....107	
3.25 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับพฤติกรรมการไม่ขับรถเกิดขวางการจราจรของคนขับ108	
รถเมล์	

